

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1887. l.

XXVII. leto.

O okrajnih učiteljskih knjižnicah.

(A. Lapajne.)

(Dalje in konec.)

Iz tega ukaza sledi jasno, kako lahko se dobivajo knjige iz okrajne učiteljske knjižnice. Druzega ni treba, kakor da se knjižničarju za določeno knjigo v izposojilo piše in, ako je knjiga na razpolaganje, pošlje jo ta potom voditeljstva voditeljstvu tiste ljudske šole, pri kateri je nastavljen učitelj-prosilec, poštne prosto, in kadar jo ta vrača, pošlje jo zopet potom voditeljstva voditeljstvu iste ljudske šole, kjer je okrajna učiteljska knjižnica. Pri tem ni drugih troškov, kakor kar in kolikor stane zavitek. Da pa vsaka c. kr. pošta ta ukaz pozná in ga tudi izpolnuje, se vsak učitelj lahko sam prepriča.

Želeti je torej, da se vsi učitelji dejansko poprimemo tega ukaza ter da marljivo prebiramo knjige in spise, katere nam ponujajo okrajne učiteljske knjižnice.

2. Posebno velika hiba in namenu okrajnim učiteljskim knjižnicam ravno nasprotno je nakupovanje malih brošuric; ki pod 1 glđ. stanejo in naročevanje na razne pedagoške liste.

Užé red za okrajne učiteljske knjižnice določuje, da naj se naročujejo le taki spisi in časopisi, katerih si posamezni učitelj sam ne more naročiti. Pod tem razumevajo se pač le obširni spisi in dragi časopisi, katerih si učitelj sam zaradi visoke cene ne more naročiti, kar pa pri brošurah in časopisih prav lahko stori, ne gledé tudi na to, da ti slednji imajo le momentano vrednost. Kot taki pa ne smejo priti v okrajne učiteljske knjižnice, za koje naj se naročajo le taki spisi in knjige, ki imajo stalno vrednost.

Kar se tiče naročevanja pedagoških listov, so ti pač navadno tako po ceni, da ni vredno, da bi se posamezne številke pošiljale od jednega šolskega voditeljstva do drugoga. Zraven tega se more vender od vsakega ljudskega učitelja zahtevati, da je sam naročen vsaj na jeden pedagoški list.

3. Ne smejo se učiteljski knjižnici nalagati nepotrebni troški. K temu spadajo troški za predrago in fino vezanje knjig, za vedno romanje knjižnice iz jednega kraja v drugega, posebno pa misel, da naj se za okrajno uč. knjižnico naroča posebna soba. Omaro ali omari za okr. knjižnico pač lahko šolsko voditeljstvo dotičnega kraja, kjer je nje sedež, brezplačno spravlja ali pa kak učitelj za malo odškodnino.

4. Velika hiba je nadalje nemarnost nekaterih knjižničarjev, kateri le premnogokrat dopuščajo in se za razvoj knjižnice premalo brigajo, da posamezni učitelji knjige

predolgo obdržé, predno jih zopet vrnejo. Ako pa med tem kdo drugi katero izposojenih knjig brati želí, odgovorí se mu kratkomalo: izposojena je; kdo jo ima in ali se bode kmalu vrnila, o tem je brezuspešno vsako vprašanje. S takim ravnanjem dobí se neko mrzenje do stvari; ako v prihodnje česa od nje zahtevati hočeš, vsakokrat se bojiš, da ti bode vsako vprašanje brezuspešno, zato jo vsak bolj ali manj zanemarja.

Te in enake napake se morajo tedaj odpraviti pri okrajnih učiteljskih knjižnicah.

Ostaja mi zdaj še, da navêdem sredstva, koja naj bi na v okrajne učiteljske knjižnice vplivala, da bi se povzdignile na višjo stopinjo porabe in koristi za ljudske učitelje.

Ako se okrajne učiteljske knjižnice tako uredé, kakor in kakoršne bi morale biti, je prvi in glavni pogoj, da se letni denarni dohodki vsaki knjižnici zvikšajo. Vsaka knjižnica, ki se hoče med boljše šteti, mora imeti raznovrstne knjige vseh znanstev. Navadno in posebno dandanes so pa take knjige jako obširno pisane in tudi primerno drage; okrajna učiteljska knjižnica more si pri sedanjem ravnanji k večjemu jeden tak spis na leto kupiti.

Deželni šolski zakon z dné 29. aprila 1873. l., št. 22 pravi v §. 44.:

„Med potrebne izdatke šolskega okraja šteje se tudi:

a) zaloga za okrajno učiteljsko knjižnico, za katero se more tudi od učiteljev po pol odstotka od letne plače pobirati“.

Pomen tega §. naj se po vsem Kranjskem uresniči; okrajne blagajnice naj vsako leto pripomorejo s primernimi dotacijami za knjižnice, kar se je v nekaterih šolskih okrajih popred tudi vedno storilo in kakor je po nekaterih okrajih (recimo v Ljubljanskem mestnem okraji) še običajno.

Ravno tako je za razvoj okrajnih knjižnic tudi treba, da se učiteljstvo za-nje bolj zanimiva. Dostikrat je knjižnični odbor v zadregi, katere knjige in časopise naj naroči, da bode ustregel svojim tovarišem. Tù je tedaj svét: „Več očí, več vidi; več ljudi, več vé“.

Končaje ta spis želim, da bi se naše okrajne učiteljske knjižnice bolj in bolj povzdigovale in napredovale, da bi se jih vsi tovariši se prav pridno posluževali, vzlasi pa, da bi one postale zaklad, iz kojega naj bi posebno rad in pogostoma zajemal mlad naraščaj ljudskega učiteljstva sebi in stanu na korist in čast! Želeti bi pa tudi bilo, da bi se merodajni krogi tega perečega vprašanja poprijeli ter okrajnim učiteljskim knjižnicam pomagli, da bi se uspešno širile in množile.

Zgodovina pedagogije.

(Dalje.)

XII. Ivan Pestalozzi.

Ivan Henrik Pestalozzi se je porodil l. 1746. v Zürich-u. Dovršivši niže šole in gimnazij, stopil je v „collegium humanitatis“, t. j. v neki viši znanstveni zavod, kjer so se vzgojenci izobraževali največ za teologijo. Pestalozzi se je namreč trdno odločil, da postane duhovnik, a odstopil je od tega sklepa, ko mu neka pridiga za poskus ni gladko tekla. Potem se je odločil za juridiške študije, ali tudi te je opustil in se pri nekem velikem gospodarju na kmetih uril v gospodarstvu. S pomočjo nekega bogatega trgovca kupil si je do sto švicarskih oral neobdelanega zemljišča, kjer si je postavil (l. 1768.) lep dvorec, kateremu je dal ime „Neuhof.“ Potem se je oženil z Anko Schultesovo, hčerjo nekega trgovca v Zürich-u.

Gospodarstvo Pestalozzi-jevo je pešalo. Slabe letine, slabo zemljišče, malovredni posli, njegova nespretnost, dobrodušnost in neodločnost so bili vzrok, da je hitro pro-